

Μάθημα: Λαϊκή λογοτεχνία: Σύγχρονες όψεις (ΕΔ0025)

Διδάσκων: Κατσαδώρας Γεώργιος

Φοιτήτρια: Νίλα Αικατερίνη (ΑΜ: 4112017181)

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
« Θρύλοι :Γοργόνες »

Προπτυχιακό 5ο Εξάμηνο
Ρόδος, Νοέμβριος 2019

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- ❖ Οι γοργόνες είναι μυθικά πλάσματα της θάλασσας με μορφή γυναίκας από την μέση και πάνω και με την μορφή ψαριού από την μέση και κάτω.
- ❖ Εκπροσωπούνται σε μεγάλο βαθμό από τη μυθολογία, τη λογοτεχνία και τη λαογραφία γνωστών λαών.
- ❖ Οι γοργόνες που γνωρίζουμε σήμερα δεν έχουν καμία σχέση με τις γοργόνες του τότε κόσμου.
- ❖ Αναφέρονται ανά τους αιώνες ως τέρατα, ως κακοί-άτυχοι οίωνοί και ως δαιμόνια πλάσματα, που μοναδικό σκοπό είχαν να αποκτήσουν ψυχή, μιας και δεν είχαν δικιά τους.

ΠΡΩΤΗ ΕΠΑΦΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΓΟΡΓΟΝΕΣ

- ❖ Στις πρώτες απεικονίσεις η γοργόνα ήταν αρσενική!
- ❖ Στην Αρχαία Εγγύς Ανατολή, οι πρώτες αναφορές για γοργόνες εμφανίστηκαν στην Ασσυριακή μυθολογία το 1000π.Χ.
- ❖ Οι Έλληνες αναφέρονται στην Αταργάτις και με το όνομα Δερκετώ. Η Δερκετώ ήταν η πρώτη Ελληνίδα γοργόνα.
- ❖ Στην Βρετανική Λαογραφία, πέρα από το γεγονός ότι σήμαιναν κακοκαιρία για τους ναυτικούς, επισήμαιναν και την πονηριά που τις διακατείχε.
- ❖ Παρουσιάζονταν ως τέρατα μεγέθους 610μ.
- ❖ Οι γοργόνοι ήταν πιο άσχημοι και άγριοι από τις γοργόνες.
- ❖ Στα αρχαία παραμύθια της Κίνας, εμφανίζονται τα δάκρυα της γοργόνας να μετατρέπονται σε ανεκτίμητα μαργαριτάρια.
- ❖ Στη Φιλιππινέζικη λαογραφία οι Γοργόνοι ήταν γνωστοί ως Σαιγιοκόνι και οι Γοργόνες ήταν γνωστές ως Σιρένα.

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

- Οι αρχαίοι Έλληνες τις θεωρούσαν τέρατα. Απεικονίζονται ως τρομερά θηρία με άγρια μάτια, με φίδια στα μαλλιά (Μέδουσα) και με την γλώσσα να κρέμεται από το στόμα.
- Για τις γοργόνες, έχει καταγράψει και ο Χριστόφορος Κολόμβος στο ταξίδι του στον νέο κόσμο, επισημαίνοντας πως δεν ήταν τόσο όμορφες όσο περίμενε.
- Υπάρχουν αναφορές και στα νησιά της Βόρειας Σκωτίας, τα Shetlands και Orkney Islands.
- Ένας άλλος θρύλος αναφέρεται στον Hendrik Hamel και την ιστορία του στο Genoy της Κορέας.
- Μία άλλη γνωστή ιστορία είναι « Η γοργόνα του Zennor » την οποία κατέγραψε ο λαογράφος Cornish William Bottrell το 1873.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

- Ο Αισχύλος μας πληροφορεί στο έργο του «Προμηθέας Δεσμώτης» ότι οι γοργόνες κατοικούσαν κάπου στην Λιβύη και πως όποιος τις κοίταγε απευθείας πέτρωνε.
- Αντίθετα ο Ησίοδος, αναφέρει ότι ζούσαν μέσα στη Νύχτα, πέρα από τον Ωκεανό. Επισημαίνει ότι κατοικούσαν μακριά, στις εσχατιές τις νύχτας πέρα από τον Ατλαντικό ωκεανό, εκεί όπου κατοικούσαν οι Εσπερίδες.
- Στα «Κύπρια έπη» σαν κατοικία τους αναφέρεται το νησί Σαρπηδόνα ενώ κατά τον Πλίνιο τοποθετούνται σε κάποιο σύμπλεγμα νησιών που ονομαζόταν Γοργάδες.
- Ο Παλαίφατος (Αθηναίος γραμματικός σύγχρονος του Αριστοτέλη) ταυτίζει τη γοργόνα με την παράσταση ενός αγάλματος της Αθηνάς Παλλάδος το οποίο κατασκευάστηκε κατόπιν εντολής του Βασιλιά Φόρκυ που Βασίλευε στην Κυρήνη της Β.Αφρικής και στου οποίου το βασίλειο η Αθηνά είχε το προσωνύμιο γοργόνα.
- Ο Νίκος Φαρούπος έγραψε σ' ένα από τα έργα του « Η γοργόνα έχει μετατραπεί σ' ένα αγαθό και συνάμα δαιμονικό πνεύμα, με τη μορφή μιας όμορφης γυναίκας με μελωδική φωνή από τη μέση και πάνω και ψάρι από την μέση και κάτω».

ΠΩΣ ΑΝΑΠΑΡΙΣΤΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΓΟΡΓΟΝΕΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ ΤΟΥΣ

- ❖ Οι αρχαίοι Έλληνες αποκαλούσαν τις γοργόνες Νηρηίδες ή θαλάσσιες νύμφες ή σειρήνες . Εμφανίζονται ως γυμνόστηθες γυναίκες που κολυμπούν στη θάλασσα ή βρίσκονται κοντά σε βράχια της ακτής, στις όχθες των ποταμών ή στις παραλίες.
- ❖ Στον ελληνικό μύθο οι Σειρήνες ήταν κατά το ήμισυ μισό γυναίκες και μισές πουλιά επειδή είχαν την ιδιότητα να τραγουδούν με ωραία φωνή το τραγούδι τους.
- ❖ Οι γοργόνες σε άλλες αναφορές περιγράφονται ως κόρες της Κητώς και του Φόρκυ. Σύμφωνα με τους θρύλους απέκτησαν εκτός των άλλων την Σθενώ, την Ευρυάλη και την Μέδουσα. Το όνομα Σθενώ (σθένω= έχω ισχύ). Η Ευρυάλη (ευρύς +αλς-αλός = πλατιά θάλασσα). Μαζί με την Σθενώ συμβόλιζαν την δύναμη και την απεραντοσύνη της θάλασσας.

ΠΩΣ ΑΝΑΠΑΡΙΣΤΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΓΟΡΓΟΝΕΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ ΤΟΥΣ

- ❖ Η Μέδουσα (μέδω = άρχω, προστατεύω). Μέδουσα σημαίνει βασίλισσα, αυτή που έχει οριστεί να φυλάει κάτι. Η Μέδουσα ήταν η μόνη θνητή γοργόνα.
- ❖ Πολλοί μελετητές την συνδέουν με την Περσεφόνη (Περσεύς + φόνος= αυτή που φονεύτηκε από τον Περσέα).
- ❖ Επίσης, θεωρούνται θεότητες Σεληνιακές καθώς όλες οι τριαδικές θεότητες ταυτίζονται με τρεις όψεις της Σελήνης.
- ❖ Η γοργόνα είναι θαλάσσιος δαίμονας που αρπάζει από τα πλοία τους ναύτες και μετά τα βυθίζει. Ζουν στη μαύρη θάλασσα και συχνά κατεβαίνουν στο Αιγαίο. Επίσης είναι υπεύθυνες για τους ανεμοστρόβιλους στη θάλασσα.
- ❖ Είχαν ανθρωπόμορφη μορφή.

ΘΡΥΛΟΙ ΤΗΣ ΓΟΡΓΟΝΑΣ - ΑΔΕΡΦΗΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

- ❑ Η Θεσσαλονίκη έριξε, χωρίς να γνωρίζει, το Αθάνατο νερό πάνω σε μία αγριοκρεμμυδιά και μόλις το κατάλαβε ο Αλέξανδρος την καταράστηκε να γίνει γοργόνα και να βασανίζεται.
- ❑ Η Θεσσαλονίκη ήπια το αθάνατο νερό, χωρίς να το γνωρίζει, και ο Αλέξανδρος την καταράστηκε γι' αυτό.
- ❑ Η Κύνα, αγαπούσε τόσο τον Αλέξανδρο που του έφερε το νερό. Όντας μισοπεθαμένος, κατάλαβε τι πήγε να κάνει η αδερφή του αλλά εκείνος δεν θα έπινε ποτέ του κρασί αναμειγμένο με νερό και έτσι αντάλλαξε τα ποτήρια. Όταν κατάλαβε τι είχε γίνει η Κύνα από την ενοχή της έπεσε στη θάλασσα να πνιγεί. Η θάλασσα όμως δεν έκρυψε την θεϊκή της υπόσταση και έτσι μεταμορφώθηκε σε γοργόνα.
- ❑ Η Θεσσαλονίκη έζησε μετά τον θάνατο του Αλέξανδρου, οπότε δεν είχε καμία σχέση με τον αδερφό της.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΓΟΡΓΟΝΑΣ ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

- Οι γοργόνες ζούσαν κάτω από τη θάλασσα και τον θαλάσσιο πυθμένα.
- Στα νησιά Shetland αναφέρουν ότι οι γοργόνες φορούν δέρματα ζώων και κολυμπούν στο νερό, ενώ στην συνέχεια απομακρύνονται με τα πόδια στην γη.
- Στα Orkney Islands ισχυρίζονται ότι οι γοργόνες δεν έχουν ουρές ψαριών, αλλά φορούν μακρύ μεσοφόρι που μοιάζει με ουρά ψαριού όταν κολυμπούν στην θάλασσα.
- Σε άλλες διηγήσεις δεν αναφέρεται πουθενά η ύπαρξη ουράς. Η έννοια της ουράς ψαριού είναι μία ιστορία που διαδόθηκε πολύ αργότερα στον κόσμο.

Η ΓΟΡΓΟΝΑ ΤΗΣ NEWARK BAY ΣΤΟ DEERNESS ΤΟΥ ORKNEY

- Παρουσιάζεται να παίζει μουσικά όργανα και να χρησιμοποιούν καθρέφτες και χτένες.
- Είχε θεαθεί από ντόπιους και επισκέπτες του νησιού το 1890.
- Έμενε σε απόσταση από την ακτή. Συνήθως καθόταν σε έναν βράχο κοντά στο κύμα και έπαιζε με τα χέρια της.
- Είχε ύψος 1.80, μικρό μαύρο κεφάλι με ψηλό λαιμό, άσπρο χιονάτο σώμα και 2 σκέλη.
- Από την μία κολυμπούσε σαν ψάρι και από την άλλη, μόλις που ξεχώριζε από ένα ανθρώπινο όν!

ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

- Η μορφή της συνήθιζε να κοσμεί τις πλώρες των πλοίων, τους τοίχους καπηλειών, τις πλευρές ξύλινων κιβωτίων.
- Η μορφή της Γοργόνας βρίσκεται και στις τοιχογραφίες μοναστηριών.
- Ως οικόσημο ιταλικών οίκων ευγενών.
- Ως σύμβολο τυπογράφων.
- Η παράδοση για τη Γοργόν διασώζεται και σε κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας, όπως Λόγια της Πλώρης, Γοργόνα του Καρκαβίτσα.

ΠΑΙΔΙΚΑ-ΣΕΙΡΕΣ

- The little mermaid (1989)

https://www.imdb.com/title/tt0097757/?ref_=nv_sr_3?ref_=nv_sr_3

- The little mermaid II: Return to the sea (2000)

https://www.imdb.com/title/tt0240684/?ref_=fn_al_tt_1

- The little mermaid III: Ariel's beginning (2008)

https://www.imdb.com/title/tt0969647/?ref_=fn_al_tt_1

- Barbie: A mermaid tale (2010)

https://www.imdb.com/title/tt2197823/?ref_=fn_al_tt_1

- Barbie: The pearl princess (2014)

https://www.imdb.com/title/tt3504064/?ref_=fn_al_tt_1

- The little mermaid (TV series) Disney (1992-1993-1994)

- Siren (TV series) (2018-2019-)

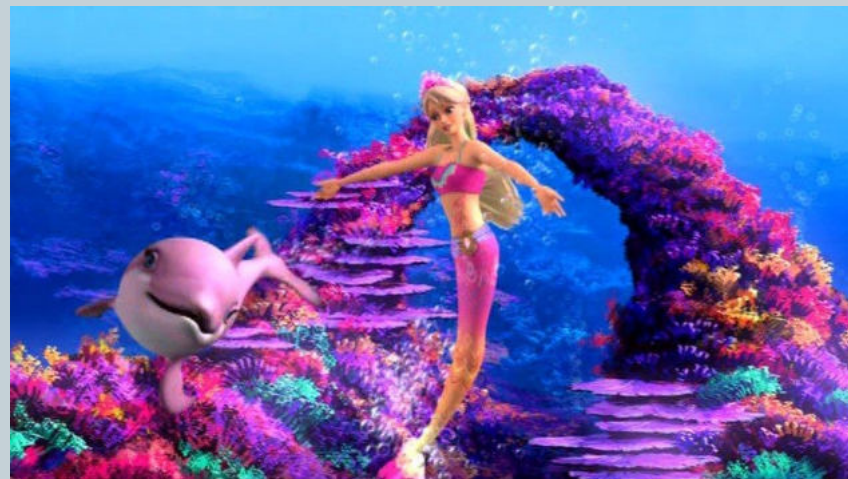
https://www.imdb.com/title/tt5615700/?ref_=fn_al_tt_1

TAINIEΣ

- Splash (1984) https://www.imdb.com/title/tt0088161/?ref_=nv_sr_1?ref_=nv_sr_1
- The thirteenth year (1999) https://www.imdb.com/title/tt0200208/?ref_=fn_al_tt_1
- Peter Pan (2003) https://www.imdb.com/title/tt0316396/?ref_=fn_al_tt_1
- Mermaids: Οι τρεις γοργόνες (2003) https://www.imdb.com/title/tt0340842/?ref_=nm_knf_t1
- Aquamarine (2006) https://www.imdb.com/title/tt0429591/?ref_=fn_al_tt_1
- Pirates of the Caribbean: On stranger tides (2011)
https://www.imdb.com/title/tt1298650/?ref_=fn_al_tt_1
- Nymph (2014) https://www.imdb.com/title/tt3171764/?ref_=fn_al_tt_1
- The little mermaid (2018) https://www.imdb.com/title/tt5493944/?ref_=fn_al_tt_3

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΑΙΔΙΚΩΝ

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ !!!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

■ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- <https://coolweb.gr/gorgones-ti-itan-ti-kanane-seirines/>
- [https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82_\(%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82_(%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1))
- [https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1_\(%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1_(%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1))
- <https://www.thetoc.gr/magazine/thruloi-kai-alitheies-gia-ton-thanato-tou-megalou-aleksandrou>
- <https://www.aetos-apokalypsis.com/2018/03/gorgona-h-adelfh-tou-mega-alexandou.html>
- <https://parallaximag.gr/thessaloniki/gorgona-thessaloniki>
- [https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%97_%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%AE_%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1_\(%CF%84%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CE%B1,_1989\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%97_%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%AE_%CE%93%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1_(%CF%84%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CE%B1,_1989))

- [https://en.wikipedia.org/wiki/Siren_\(TV_series\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Siren_(TV_series))

- <https://sea7.wordpress.com/2012/10/06/%CE%BF-%CE%BC%CF%8D%CE%B8%CE%BF%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%B3%CF%8C%CE%BD%CE%B1%CF%82/>
 - https://www.pronews.gr/istoria/239767_oι-gorgones-stin-elliniki-mythologia
 - https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BB%CE%AD%CE%BE%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%BF_%CE%9C%CE%AD%CE%B3%CE%B1%CF%82
 - https://el.wikipedia.org/wiki/Θεσσαλονίκη_της_Μακεδονίας
- ❑ ΑΠΟ ΒΙΒΛΙΑ:
- Μαγικά πλάσματα: Των Γιώργος Ιωαννίδης, Δώρας Γιάννιου, Νίκος Κανακάρης, Στελίνα Μαργαριτίδου, Jonathan Bright και Κωνσταντίνας Πέγιου.